

1.5 Nowe ideologie i ruchy społeczne

1. Demokratyzajca w Europie

- W drugiej połowie XIX wieku wzrastała aktywność różnych grup społecznych i zaczęły kształtać się **partie polityczne**.
- Dzięki rozwojowi pracy szerokie masy zyskiwały coraz większy dostęp do informacji i opinii przez co upowszechniały się idee liberalne i socjalistyczne, a także nacjonalistyczne.

2. Socjalizm i ruch robotniczy

- Mimo stopniowych zmian związanych z demokratyzacją państw, nadal trudno było pogodzić sprzeczne interesy właścicieli zakładów przemysłowych i pracujących tam robotników.
- Socjaldemokraci chcieli przede wszystkim zmian w prawie wyborczym, dzięki którym ich przedstawiciele mogliby zasiadać w parlamencie i wprowadzać zmiany drogą demokratyczną, a nie na skutek rewolucji.
- Konflikt między marksistami a socjaldemokratami zarysował się wyraźnie w utworzonej w **1889 r.** w Paryżu **II Międzynarodówce**. Nie udało się wtedy stworzyć jednolitej międzynarodowej organizacji, która połączyłaby walkę o cele ekonomiczne z celami politycznymi.

3. Chrześcijańska demokracja i nacjonalizm

- W drugiej połowie XIX wieku poza lewicowymi powstały również inne idee społeczno-polityczne tj. **chrześcijański ruch społeczny**, oparty na nauce Kościoła, stworzony przez **Leona XIII**.
- W **1891 r.** papież ogłosił encyklikę (pismo papieża skierowane do wiernych) *Rerum novarum*, w której ostro skrytykował komunizm i liberalizm. Propagował **solidarność społeczną**, czyli współdziałanie różnych grup dla dobra ogółu.
- W związku z zainteresowaniem ideami chrześcijańskiego ruchu społecznego, zaczęły powstawać stowarzyszenia i partie, które miały konkurować z wpływami socjalizmu.
- W XX w. z tego nurtu wyłoniła się także **chrześcijańska demokracja – chadecja**.
- Idee narodowe były szczególnie ważne dla walczących o pokój – m.in. Polaków. Wzmagał to też sukces zjednoczenia Włoch i Niemiec. Powstał **nacjonalizm**, głoszący że państwa powinny mieć charakter narodowy, a tożsamość narodowa jest najważniejszym elementem tożsamości każdego człowieka.
- Nacjonalizm czasami przybierał ostrzejsze formy. Na podstawie teorii **darwinizmu społecznego**, którego zwolennicy ustalali hierarchię narodów, uważając się za lepszych od innych. Łączyło się to również z rasizmem – powstanie antysemityzmu.

4. Ruch na rzecz równouprawnienia kobiet

- **Sufrażystki** – walczyły o równouprawnienie dotyczącego przyznania kobietom praw wyborczym. Mimo ogólnego oporu społecznego, odniosły sukces.